muvaffak olarak kurs sonunda tertip edilen müsabakalarda derece almışlardır. Takdire lâyık görülen hediyeler kazanmışlardır. Kursun hitamında Bolu'ya avdet eden Kayakçılar. Halkevi bandosu ile karşılanmış ve şereflerine Bir Çay tertip olunarak samimî konuşmalar yapılmıştır. Kar vaziyetinin uygun olduğu günlerde Kayak çalışmaları yapılmaktadır. Kar olmadığı günlerde ve havanın müsaadesi nisbetinde diğer spor hareketleri de tertip olunmaktadır.

Bolu Vilâyet Matbaası

ABANT

BOLU HALKEVİ KÜLTÜR DERGİSİ

SAYI : 5 — Mart - Nisan 1945 — CİLT : 1

İçindekiler

Çocuklarımızı koruma ve yetiştirme ödevimiz [*]

Hıfzırrahman Raşit Öymen
Bolu Millet Vekili

Ana kucağından okul bahçesine, mahalle aralarından çayır ve çimen düzlüklerine doğru kuş cıvıltısiyle serpilip yayılan çocuklarımızın bayramını bu Nisan haftasında ve Türk milletinin yeni baharında bir daha kutluyoruz.

Çocuk, aile yuvasının, genç annenin kalbinden en sıcak sevgilere bürünerek bu dünyaya geliyor. Bir milletin gözünde ve gözlerini ileriye çeviren insanlık âleminde bu gelişin hasreti ve müjdesi ise, daha az heyecan verici değildir. Bunun içindirki, tek tek veya toplu bakışlarımızın, üzerine titrediği amaç, onu varabileceği kadar uzun ömürle ileriye, halin ve geleceğin bütün mutluluklarına eriştirmekte toplanıyor. İnsan gözüyle bakılınca çocuk, buna lâyıktır, bunun için doğmaktadır ve bunun için büyütülmektedir. Tükenmez zengin kabiliyetlerin bir yumağı halinde elimize gelen çocuklarımıza, bizim vereceğimiz en büyük kuvvet, kendi kendilerine çözülüp serpilmelerine, hareket ufuklarına doğru gittikçe genişleyen bir hızla yürümelerine yarıyacak fırsatları onlardan esirgememek olabilir. Terakki fikrinin denebilirki, en tabiî elemanları bu günkü çocuklardır. Gördüklerimizi ve eldeki imkânları nasılki, hep dünün çocukları yaratıyorsa... Bu yüzden onların kabiliyetlerini ve nelere muktedir olacaklarını, bizim tamamı tamamına ölçmemiz de pek mümkündür, denemez. Çünkü; nihayet ölçülerimiz şimdiye kadar bildiklerimize ve gördüklerimize göredir. Tarihin ve cemiyet mirasının vereceği terbiyenin üstünde, onların kendi içlerinde meydana getirdikleri kısmını, tabiî hakları ve hürriyetleri olarak ve bizim içinde istikbalin bir sırrı diye kabul etmeliyiz.

---

[1] Bu yazı, 3 nisan çocuk bayramı dolayısile Ankara radyosunda söylenmişdir.

Bu gördüğümüz dünya yaratıldığından beri, yerinde ve bir kararda durmadığı gibi çocuklar da onu görünüşü veya sadece tabiî halleriyle değil, evvelâ kendilerinin istediği ve gördüğü gibi alıyorlar. Kabuğunu ve yosununu tutmuş bir dünya onlardan nekadar uzaktır ve hep biliriz. Bu bakımdan alınınca kendi gıdası olarak anne sütünden sonra bizden onların istedikleri oyun, insanın başından geçenlerin masal hudutsuz tecessüsünü de içine alan zengin bir şekil ve renk dünyasıdır. Bunlar onun ilk intibakını sağlıyan, varlığını geliştiren, tarihi ve geleceği birbirine bağlıyan unsurlardır. Bunun içindir ki: temel tutmuş bir terbiyenin kuvvetini, çocuk ruhunu takip edebilmekteki başarılarda görüyor, iyi bir anne, baba, ve hocanın bu alandaki işbirliğinde gösterecekleri maharete bırakıyorum. Oyun, masal, şekil ve renk deyince, çocuğa mahsus dinamizmin canlılığın içinde yaşanan her türlüsünü anladığımızı burada ayrıca belli etmek elbetteki fazla olur. Ancak işin bu kadarını yapmak dahi, şüphe yok ki, kolay değildir. Tam bir uygunluk ve biraz da kendimizi günü gününe hazırlamak ve yetiştirmek ister. Çocuğun meçhullerini kavuşturmak ve bu yürüyüşte ardı sıra giderken zevk duymak ve her şeyden çok, sinirli ve sabırsız olmamak gerek. Ninelerimiz ve dedelerimiz tanrıya yakınlığını göstermek için çocuğu doğuşunda ve daha konuşmayı öğrenmeden meleklerle münasebette saymışlar meşhur ressamlarda bu görüşü tablolarında yaşatmışlardır. Gerçi bu günün gürültülü ve sıkıntılı hayatı içinde aile reisleri için sabırlı olmak nekadar zorlaşmışsa, uykusunun dışında melek haliyle görünen çocuklara raslamak da o kadar müstesna bahtiyarlıklardan sayılıyor. Tabiat ve sonra da cemiyet bunu hesaplamış olacak ki, bu sabır ve tahammül taşını çocuğun hayatı boyunca bir insanın veya bir cihazın başına bağlamamış. Doğum döneminin dokuz aydan fazla uzamaması, ilk zamanda ki dadı ve nine yardımı, daha sonra, çocuk bahçeleri ve nihayet okul, şüphe yok ki, başlangıçta tabiatın ve ihtiyacın yarattığı yardımcı müesseselerdir Öteyandan Rousseau gibi terbiye filozofları da görüyoruz ki, yetiştirmek için karşısına aldığı çocuğu verdiği dersi anlamadığı zaman âdeta boğacağını geliyor, diyerek işin içinden çıkıyor, uzaklaşıyor. Fakat bunlar, bize nihayet işin bütünü ile zorluğunu ve daha doğrusu ehemmiyetini gösteriyor demektir. Unutmamalı ki, çocuk bakımı ve çocuk terbiyesi kendi hesabına maddî menfaat bu cinsten bir rahatlık veya içimizi kavuran bir huzursuzluk haliyle bir arada bağdaşamaz ve yaşayamaz. Bu iş daima kendinden bir şey vermeğe, ve onun hayatına ilâve etmeğe bakmaktadır.

Hocanın, ana ve babanın verdiği emeğin ve çektiği yorgunluğun çoğu zaman, çoğu yerde hep manevi karşılıklarla tartılmak ve giderilmek istenmesinin bir sebebi de budur. Böyle olmayınca zaten ne çocuk doğurulur. ne de özenilerek yetiştirilebilir.

Çocuk yetiştirmedeki zer karşılaşmaları veya terbiyesi zor çocukları düşününce bir sanat adamına yakıştırılan şu tecrübeyi hatırlarım.

Afacanlığı ve aksiliği dilden düşmeyen ve bir okadar da çirkinliği ile tanınan iki kardeşin, doğum gününde bir aile armağanı olarak bunların portresini yapmak isteyen bir ressam, çocukları en güzel görünüşü ile tablosunda yaşatmak istiyor. Fakat bir türlü muvaffak olamadığını görünce, nihayet onlara canlı ve tatlı bir dille bazı hikâyeler ve hayat dolu masallar anlatmağa başlıyor. Bir yandan da bu yaramaz çocukların yüzündeki hareketleri takip ediyor, en ışıklı ve en hoş çizgileri zaptediyor ve işte bu malzemeyle resmini yapmağa koyuluyor. Tablo meydana gelip duvara asılınca, ona bakanlar, ayni çocukların yüzündeki güzelliği, tatlılığı ressamla beraber yeniden keşfetmiş gibi hayret içinde kalıyorlar. Bu keşifde ilâve edelim ki çocuklar da beraberdir. Ve bundan sonra onlar da değişmişlerdir. Aile yuvasında, okul sıralarında islâh olmaz diye damgalanmış ve bir yana atılmış nice çocuklar vardır ki, tıpkı bu ressamın hikâyelerinde görüldüğü gibi ince duygulara ve derinlere inen görüşlere baş vurulmadan keşfedilemez, kurtarılamaz.

Okul hayatına gelince, öğrenici hususiyetleri hocanın sevgisi ve otoritesi, burada da daha ez mühim değildir. Her şeyi ortalama ölçülerle tutan proğramlardan ve talimatnamelerden beklemek kadar sakat bir görüş olamaz. Çocuğu içine alacağımız hudutların en sağlamı, hareketli olanlarıdır. Maarif yerine eğitim sözünü yeğlikle kullanmamız ümit ederim ki, bu gerçeği bize daha yakından duyurmağa da yarayacaktır. Okuldan sonra veya onunla birlikte çocuğun mesleke hazırlık ve iş hayatı onu kendine doğru çekmektedir, Burada da çocuğun kabiliyetleri cemiyetin iş bölümü ve değeri, usta ve Öğrenici bağı, meslek ve iş becerileri yanında iş ahlâkı ve nihayet içine çevre çevre genişliğine dalacağı sosyal muhitin üzerinde dikkatle durulmalıdır. Böylece muhitlerin sempatisi, gözlerde ve gönüllerde yükselen kahramanları, belli-başlı yetiştirme meş'alesi olacak herbiriuin şahsiyeti bu göreve yakışır kuvvetini bulacaktır. Bu geçitlerin sırası ve süresi, bize çocuğun insan olarak yetişmesinin ne uzun bir emeklemeğe muhtaç oldu-

ğunu gösterdiği kadar insanlık kültürünün zenginliğini de ifade etmektedir.

Çocuk bakımı yolunda Çocuk Esirgeme Kurumunun çalışmalarından başka son yıllarda harp haliyle bir kat daha artan avare ve aylak çocukların durumunu düzeltme tedbirleri üzerindu gösterilen alâka ve uyanıklık, maaş kanunlarında çocuk zamlarının yer alması, çok çocuklu ailelere yardım, iktisadî teşekküllerimizin ve devlet işletmelerinin kendi çevrelerinde kurdukları çocuk yuvaları ve bakım evleri, bizde gelecek hesabına beslediğimiz ümitleri kuvvetlendirmektedir. Bu yolda sahipsiz, geri ve cılız kalmış çocukları bu yardımlarla kucaklar ve kurtarırken çocuklarımızın bütünüyle manevi gıdalarını ve ruhça gelişmelerini sağlıyacak olan özlü yayınlara ve kitaplara, canlı temsil eserlerine, çocuk havalarına ve filimlerine de kavuşturulmalarını ön plâna almak zorundayız.

Çocuk hayatını yurdun her katında yaşatacak eserler bunlardır. Çünkü bunların rengi var, sesi ve dili vardır. Beşerin ömrünü dolduran kültür hazinesinde bunlar çocuklarımızın geleceğini ruh temelinden kavrıyan belli başlı hayat konularıdır. Çocuğu korumada ve terbiyede görülüyor ki önümüzde daha nekadar geniş bir hareket ve iş boşluğumuz duruyor.

23 Nisan haftasının, bize bunların iş sırasına girmesini bir defa daha hatırlatmasını bile, şimdiden bir kazanç sayabiliriz.

---

§ Sıtmadan kurtulmak için (Atebrin) alındığı vakit bazı kere deriye sarı bir renk verir; bunun hiç bir zararı ve mahzuru yoktur. Bir kaç gün içinde kendiliğinden geçer.

İSHAK BİN MURAT

İhsan Yalçın
Elâzığ Millet Vekili

Osmanlı Devletinin kuruluşundan seksen bir yıl sonra ve bundan 556 sene evvel (1389 - 792 H) yılında ilk defa Osmanlı devletinde Tıb kitabı yazan İshak bin Murat Gerede'lidir. Bu zatın değerini artıran bir cihette o zamanki ilim adamlarının bir çoklarının gittiği yolu tâkip etmiyerek eserini Türkçe yazmış olmasıdır. Mumaileyh, Kitabının ana dilile yazılması sebebini de izah etmiştir. Bu izahı aynen naklediyorum.

(Müsevvidi beyaz ahkarı ibad eslahüllahü Sânihi diledi ki bu illerde bulunur ve dahi adı bilinür edviyei müfreddeyi cem'edüp bu beyaz içre sevvade getire

(Mizacından, haysiyetinden ve menfeatinden ve mazarratından Türk dilince şerh eyleye. Taki kalan dillerde bir nice kişiler asanrak ola)[1]

İshak bey, Gerede kasabasının şimalindeki Kale civarını (Arkıd) Dağı denilen zengin ormanları günlerce dolaşmış. Oralardaki calibi dikkat otları toplamış. Bunları hastaları üzerinde tecrübe etmiş. İlâç olarak kullanmış. Nihayet yıllarca okuduğu tıb kitaplarının, tecrübelerinin verdiği neticeyi iki tane tıbbî eser yazarak meydana koymuş ve türk tababet tarihinde kendisine şerefli bir yer temin etmiştir. Bursa'lı Tahir bey mumaileyhi Yıldırım Bayazıt devri etıbbasından addetmektedir. Biz daha umumî bir tabirle 14 üncü asır ulâmasındandır, demek cesaretinde bulunuyoruz.

Bize bu cesareti veren mumuileyhin ilmî istilâh ve isimleri ifadeye Türk dilinin yeterli olduğunu bilerek eserini Türkçe yazması keyfiyetidir.

[1] Müntahabatı şifayı tıb) Murat oğlu İshak Bursa Haraççıoğlu kütüphanesı

İshak beyin kitaplarından bir nüsha Topkapı sarayında Revan kütüphanesindedir. Adı (Edviyei müfredde) dir. İki kısımdır. Birisi Nebattan, Diğeri, Ameliyatfan bahseder. Bu kütüphanede birde (Takvimül'ebdan) isminde tercüme edilmiş bir eseri daha mevcuttur. Diğer bir nüshası Fatih'te Millet kütüphanesinde 96 No. da (Müfredatı tıb - Havassül - edviye) adiyle kayıtlıdır. Üçüncü nüshası Bursada' Haraççıoğlu kütüphanesinde (Müntehabi şifayı tıb) adıyla kayıtlıdır. En iyi yazılmış bir nüshadır. Beşyüz sahifeden fazladır. Dördüncü nüshası da meraklı bir zat yedinde olup tarafımdan satın almağa teşebbüs edildi. Muvaffak olursam Halkevimizin kütüphanesi Hemşehrimizin eseriyle ziynetlenmiş olacaktır.

Birinci Türk Neşriyat kongresinin, Revan ve Millet kütüphanesindeki nüshaları Türk harfleriyle neşre karar verdiğini zabıtlarında okudum. Fakat henuz bu karar yerine getirilmemiştir.

Yukarıda işaret edildiği veçhile kitap iki kısım olarak yazılmıştır. Birinci kısım (Edviyei Müfredde) dir. Bu da iki bahse ayrılmıştır. Birincisi Deva diye kullanılan muhtelif gıdaların ve nebatatın tıbbî faydalarını, hususiyetlerini.

İkincisi; bu gıdaların ve nebatatın hangi hastalıklarda kullanılacağını izah eder.

İkinci kısım: (Tıbbın amelîsi) adlı bir bahisten ibarettir. Ve hastalıkları o günkü bilgilere göre tasnif eder. İshak bin Muradın eserinin mahiyeti, ilmî değeri, eksikliği ve diğer hususatı hakkında söz söylemeği aklımdan bile geçirmem. O mutahassıslarının bileceği ve yazacağı şeydir. Ben yalnız İshak'ı (Abant)ın sütünlarında, tanımayanlara tanıtmak için bu yazıyı yazdım. Ve kitabını Türkçe yazdığı için daha çok sevdim de onun için yazdım.

Muhterem âlim, kitabında bazı arapça kelimeler kullanmış, Bunun anlaşılmasını temin için kitabının sonuna bir lügatçe ilâve etmiştir. Bundan bazılarını naklediyorum.

Bimarî	=	Sarılık
Nâtüvanî	=	Güçsüzlük
Hafakan	=	Yürek oynaması
Râşe	=	Titremek
Teşennüç	=	Sinir çekilmek
Zatürrie	=	İygen ağrısı
Sar'a	=	Uçun

Rahim	=	Oğul yeri
Rie	=	İygen

Arkıd dağı gibi zengin bir nebat kaynağı olan yerde belkide yıllarca çalışan [1] Geredeli İshak Bin Muradın babasiyle kendi isminden başka ailesi hâyatı, tıbbı nerelerde nasıl ve kimlerden sahsil ettiği kakkında hiç malûmatımız yoktur. [2]

Gere'de halkın dilinde hikâye kabilinden şöyle bir rivayet vardır. (Vaktiyle bir memlekette çok büyük bir âlim varmış, ermişlerdenmiş dağdaki otların dilinden anlar, onlarla konuşurmuş, onlar buna hangi derde şifa olduğunu söylermiş Bu suretle bu âlim ölüm döşeğinden hastaları kaldırarak keramet gösterirmiş.) Bu keramet sahibi âlim acaba İshak Bin Muradmı ? Tabii belli değil. Ben hemşehrilerime hemşehrimiz Murat oğlu'nu haber veriyorum, bildikleri bir şey, ellerinde bir vesika varsa bizede bildirir ve öğretirlerse Murad oğlu'nun ruhunu şâd ederlar, ve bizler de seviniriz. [3]

---

[1]. Merhum Gerede Müftüsü Ali Rıza Ünlü çok meraklı bir zattı. Bana bir gün Dağistanlı Mehmet efendi isminde bir zattan bahsetti, Bu zat kırk elli sene evvel iki senede bir defa Gerede'ye gelir. Arkıt dağından bir çok otlar toplar ve İstanbula götürür, Mahmutpaşa camii civarında bir han odasında bunlardan ilâç yaparak geçinirmiş. Ve Arkıt dağı Türkiye'nin Hindistanıdır dermiş. Merhum Ünlü'nün mahdumundan bazı notlar aldım. Okudum, bu Notlarında Dağistanlı Mehmetten kısaca bahsediyor. Bu vesile ile Arkıd'da isimleri bizce malûm olan otların bir kısmının isimlerini kaydediyorum. (Kekik, Oğulotu, Nane, Yabani susam, Filizgin, Hardal, Salıleb, Sığır kuyruğu, Mührüsüleyman, Pelinotu, Şahtere, Çiğdem, Gökdedem, Menekşe, Peygamber çiçeği, Gelincik, Basurotu, Sığır dili, Kısacık mahmut, Papatya)

[2] Doktor Osman Şevki Uludağ, İbni baytar, Gazneli Şeyh Ecel. Bukrat, Calinus'un eserlerinden Malûmatlarından istifade edildiğini yazıyor.

[3] Ben bu denemeyi (Bursalı Tahir Beyin Osmanlı Müellifleri, Profesör İsmail Hakkı Uzunçarşılı'nın Anadolu beylikleri, Millî Eğitim Bakanlığının birinci neşriyat kongresi zabıtları, Konya Millet Vekili Doktor Osman Şevki Uludağ'ın beşbuçuk asırlık Türk Tababeti tarihi ile gayri matbu «Osmanlılar devrinde Türk Hekimliği» eserlerinden aldığım notlarla yazdım.

Penicilline ve Penicillium

Bu sayımızda değerli ok yucularımıza sağlık Edebiyatına yeni girdiği halde derin yankılar yapan Penicillin hakkında iki yazı sunuyoruz.

Bolu Sağlık ve Sosyal Yardım Müdürü Dr. Nedim Gözen'in hazırladığı birinci yazı Penicillin ilâcının dünya tıp âlemi tarafından nasıl bulunduğunu ve ne gibi hastalıklarda kullanıldığını belirtmektedir

Bolu Millet Vekili ve kıymetli botanik bilgini Cemil Özçağlar tarafından yazılan ikinci etüt ise Penicillium'ın bitkiler âlemindeki yerini anlatıyor.

ABANT

PENİCİLLİNE

- Penisilin -

Dr. Nedim Gözen
Bolu Sağlık ve Sosyal Yard m Müdürü

Tıp âleminde çok değerli bir mevki tutan bu yeni ilâç hakkında gazetelerde yazılan ve radyolarda söylenen sözlere sevinçle duyduk. Bu ilâcın nasıl meydana çıktığı ve ne gibi hastalıklara faydalı olduğu hakkında çeşitli kaynaklardan elde ettiğim bilgiyi sayın okuyncularıma sunmayı çok faydalı buluyorum.

Londra [Set. Mary] Hastahanesinin direktörü Sir Almorth Vright'ın öğrenicisi, ayni Hastahane profesörlerinden Aleksandre Fleming, hocası gibi antiseptiklerin bakterilere ve bu meyanda lokositlere olan harap edici tesirleri üzerinde durmuşlar, [1914 - 1918] birinci dünya harbinde bol antiseptik materyallerden faydalanarak çalışmalarına hız vermişlerdir.

1928 senesinin bir gününde adî bir cerahat İstreptokokunu kültüre ekmiş, bnnlardan birisini diğerlerile etüve koymağı unutarak dışarda

bırakmış, açıkta kalan bu kültürün bir tarafında hafif tüylü bir küfün ürediğini görmüştür. Fleming bu kültürü bozulmuş zannile atmamış, mühim bir hadise ile karşıkarşıya kaldığını düşünerek küfü incelemiye başlamıştır. Yeşil küfün etrafında istreptokok kolonilerinin erimiğ olduğunu ve küfün etrafında mikrop kolonisi kalmadığını ve küften uzakta kolonilerin çoğalabileceğini görmüştür. Bu hadise küfün [Anti - Bakteriyen] hassasına malik olduğunu hatırlatmış, esasen Antibakteriyen maddeler üzerinde çalışan Fleming önüne çıkan bu tesadüfî hadise ile daha fazla uğraşmağa ve incelemeler yapmağa başlamıştır.

Bu küf Antiseptiğinin lokositlere zarar vermediğini ve lâbrotuvar hayvanları üzerinde toksit tesir yapmadığını görmüştür. Fleming, bu mantarla isreptokoklar arsındaki (Antagonozmi)yi yapan maddeye (PENİCİLLİNE) adını vermiştir.

Bu mantarın antiseptik hassasının yüksekliği, lokositlere zarar vermemesi, toksit tesiri olmaması gibi mühim vasıflara mukabil çabuk harap olduğundan ham olarak elde edilen PENİCİLLİNE'in antiseptik hassasının az görülmesinden barış günlerinde, savaş günlerinde olduğu gibi bol yara materiyali bulunmamasından dolayı bu ilâç kiliniğe girememiştir.

1877 yılında bir çok denemeler ve çalışmalar yol açan bu bilgiler (oksfort) ünüvessitesi tarafından 1929 yılında yeniden ele alındı. Bu çalışmalarda bir mikrobun çıkardığı mayiin diğer mikropların üremesine engel olma bilgisi esas tutuldu.

1938 de Prof. H. VV. Florey incelediği anti bakteriler arasında PENİCİLLİNE)i elde etti.

1941 yılında Glutterbuck, Lovell, Roistrick PENİCİLLİNE'in bazı kültür ve şartalar altında mukavemetinin yükselebileceğini bilmiş olmakla (Florey) bu defa PENİCİLLİNE'i diğer antiseptiklere tercih ederek ön plâna aldı.

Oksfortlu Abraham ve Chain tarafından PENİCİLLİNE'in ortaya konan fizikî ve kimyevî hassaları tetkik olundu. Bu incelemelerden sonra aşağıda hülasa ettiğim önemli vasıfları meydana çıkarıldı.

PENİCİLLİNE, bir acude olduğundan dayanıksızdır. Soğukta saklanmalıdır. Eter mahlûlü (P. H. 5-7) ye kalevileştirilmekle mukavemeti artar, kurutulmuş tozu uzun müddet (Anti-Bakteriyen) hassasını haizdir. Bazı bakteri anzimleri; bakır, kurşun gibi ağır madenler tesirile harap olur.

KİLİNİĞE GİRİŞİ :

Fizikî ve kimyevî hassaları tesbit olunan PENİCİLLİNE'in artık kliniğe girmesi kalmıştır. Miligramı (40-50) üniteyi taşıyan PENİCİLLİNE elde edildi. Evvelâ iki hasta üzerinde bu ilâç denendi. Bu hastalarda bu ilâç ümit kıracak şekilde ateş yaptı. Sonunda hastalar iyileşti, fakat hastalık nüksetti. Eldeki PENİCİLLİNE'de bittiği cihetle ilâca devam edilemedi. Aradan aylar geçti. Bu defa biriktirilen PENİCİLLİNE oksfortta Florey, Abraham, Flectcher, arkadaşlar tarafından 10 hastaya yapıldı. Bunlardan iyi başarı elde edilince bu defa (Kalp, Akciğer, Kemik, Deri hastalıkları, Ampiyen, göz hastalıklarında denemeler yapıldı. Yedi gazlı gangiren vakasının dördünde başarı elde edildi. Beyin yaralında da iyi sonunçlara varıldı.

PENİCİLLİNE yapılan 23 hastadan ancak üçü öldü. Son zamanlarda İngiltere Başvekili Mr. Churchil de tutulduğu Pnömoni hastalığından PENİCİLLİNE ile tedavi edilerek kurtulmuştur.

1941-1942 yılında PENİCİLLİNE'in harp ve İngilterenin bombalanması hesabile (Florey) İngiltereden Amerikaya gitmek mecburiye.inde kalmıştır. Amerikada da çalışmalarına başladı. Evvelâ (4) sonra (12) ve sonralarıda (16) firma PENİCİLLİNE istihsaline koyuldular.

PENİCİLLİNE'in kimyevî bünyesi incelenerek (Sentez) tarikile istihsali lehine gerek İngilterede ve gerekse Amerikada çalışmalar bütün hızı ile devam etti. İngilterenin (Liverpol) şehrinde bir milyon isterlin sarfedilerek 1944 yılında inşa edilen müesesese yalnız PENİCİLLİNE üzerinde çalışmaktadır.

PENİCİLLİNE'in EVSAFI :

Penicilline, (PENİCİLLİNE NOTATUM) denilen küfün müessir maddesidir. Yapılan Bakteriyolojik etütlerde penicilline vasatında (Streptococuse, pnumococuse, Menencococuse, difteri, şarbon) basilleri müteessir olurlar. Diğer taraftan Tifo, Paratifo, Dizanteri, Koli, ve Kolera, Tüberküloz gibi mikroplar aynı vasata karşı hassas değildirler.

Bu gün elde edilen ve saflığı yüzde 5 şi geçmiyen PENİCİLLİNE'in miliğramında (40-50) Oksford ünitesi vardır.

TEDAVİ :

PENİCİLİLLİNE mikrobun üremesine mani olur. Yoksa bakterisit değildir. Penicillinin 1-500 nisbetindeki mahlülü lokisitlere zarar vermez. Tedavi esnasinda ateş yavaş yavaş düşer. Başlangıçta ilâç iyi

gelmedi diye ilâcı kesmemeli tedaviye devam etmelidir. Ateşin devamına mukabil umumi ahval düzelir. İştiha açılır. Baş ağrıları geçer.

Sülfamitlerle tedavi edilen hastalara Penicilline vermek lüzumsuzdur. İnat eden hastalara vermelidir. İstafilokoklu hastalarada Penicilline vermelidir.

PENİCİLLİNE TEDAVİSİNDE ESAS :

Penicilline'i afetin her tarafına yaymak ve devamlı olarak kullanmak lâzımdır. Tedaviye ne kadar erken başlanırsa o nisbette az Penicilline sarfedilmiş olur. Mide ifrazatı ve bakterileri Penicilline'i imha ettiğinden ağızdan verilmez. Vermek mecburiyetinde kalacak olursak mide üsaresini kalevileştirmeli, yahut mide sondasile on iki parmak barsağına akıtmalı, yahut ilâcı acide dayanıklı kapsullere koymalıdır.

Yüzde Nisbetinde saf olarak elde edilen Penicillin'in gramında 1.000 Oksfort ünitesi vardır. Bir defalık miktar 15.000 ünitedir. Bu miktar üc saatte bir tekrar edildiğine göre bir günlük doz 120.000 ünite bir kahil için normal miktar olarak kabul edilmiştir. Bu miktara 5-7 gün devam olunur. Meselâ zatürreli bir hasta 100.000 ünite ile 3 günde iyi olur. Ağır sulfamitlere cevap vermiyen vakalarda günde 60.000 - 90.000 e kadar şırınga edilir. Bu tedaviye bir kaç devam olunur. Belsoğukluğu 24 saatte 1000.000 ve 48 saatte 180.000 ünite ile tedavi edilmektedir. Bu suretle 48 saatte 3 saat ara ile yapılmak suretile 12 şırınga ile tedavi yapılıyor demektir.

Yalnız tedavide şu beş noktayı göz önünde tutmak lâzımdır.

I — Tedavi edilecek hastalığın mikrobu PENİCİLLİNE kültüründe üremesi duran mikroplardan olmalı.

II — İlâç miktarı yüksek doze edilmeli, ilk başlangıçta tam baktriostatik miktar verilmeli.

III — İlâcı vücutta uzun müddet kalacak şekilde daimi olarak vermeli IV — İlâcı imkân nisbetinde afet yakınından vermeli, bu sebebten mevzii tatbik etmek önemlidir.

V — Hastalığın sonuna kadar ilâca devam edilmelidir.

İTİRAHI

Bilhassa idrar yollarıdır. Bu itirah keyfiyeti deri altına ve vücut boşluğuna yapılan şırıngalarda yavaş, adale ve deri içersine yapılan şırıngalarda ise çabuktur. Et içine yapılan şırıngada itirahın bir saatte başlamasına mukabil, Plevra ve mafsal boşluklarında 8-10 saatte itirah olur.

İHTİLÂTI :

I — Şırınga mahallinde yanma acı, ile beraber kırmızılık ve şişkinlik olur.

II — Baş ağrısı, yüz kızarması, titreme, ürtiker, etlerde ağrı gibi geçici arızalar.

III — Penicilline tatbik olunduğu zaman ateş yükselir, sonraları yavaş yavaş düşer.

IV — Saf istihsal edilmiyen Penicilline'de Tromboz ve Flabit gibi arızalar görülebilir.

V — Husyelerde karıncalanmalar olur.

KULLANIŞ ŞEKLİ :

Şırınga şekli, tesirli fakat pahalıdır. Beher ampul 5.000 yahut 100-000 ünitelıktir. Tatbik edilecek esas doz iki saatte bir 10000 veya 3 saatte bir 15.000, 29.000 Oksfort ünitesidir.

I — Deri altına, Ağrılı olduğundan evvelleri yapılmıyordu. Son çalışmalarda bu yoldada muvaffakiyet elde edilmiştir.

II — Verit içine: Tromboz yaptığından damla damla uzun müddet verilmek mecburiyeti vardır.

III — Et İÇİ : En iyi tarzda budur. Mahlûl beher santimetromik çapında 5.000 üniteyi ihtiva etmek üzere hazırlanır. Bunlardan başka Toz. Pat, Merhem, Gazlı bez olmak üzere şekilleri vardır.

İç ve dış hastalıklarında kullanılan bu ilâç kulak, göz hastalıklarında fistüllerde, yanıklarda, apselerde, harp yaralarında, kırıklarda da kullanılarak iyi ve parlak sonuclar elde edilmiştir. Bu suretle PENİCİLLİNE tıp âleminde önemli bir şöhret kazanmış bulunmaktadır.

---

§ Sıtmanın en keskin ilâcı ağızdan alınan (Atabrin) dir. Baygın ve ağızdan ilâç alamıyacak derecede bitkin hastalarda şırınga ile kullanılacak ilâç varsa da böyle bir zorlama olmadıkça sıtma ilacının mutlaka ağızdan alınmalı ve (Atebrin) tercih edilmelidir.

PENİCİLLİUM

- Penisiliyum'un -

Bitki âlemindeki yeri

Cemil Özçağlar
Bolu Millet Vekili

Pastör, büyük keşiflerile insaniyet âlemine nasıl hizmet ettiyse, bugünkü dünya savaşında da fen ve tıp bilginleri, tekniğin ve bilginin önemi sayesinde yeni yeni ilâçlar bulmuşlar, savaş meydanında yaralanan erlerin yaralarını pek çabuk iyi ederek yine vazifeleri başına döndüklerini gazetelerde okuyor ve duyuyoruz. Bu yeni ilâçlar meyanında bilhassa Penicillium nazarı dikkati celp ediyor. O halde Penicillium nedir.?

Bitkiler âlemine şöyle bir göz atup bakacak olursak, şimdiye kadar keşf edilen bitkilerin sayısı 600 bini geçmektedir. Bunların bir kısmı yaşamaları devrinde çiçeğini açar. döllenme [ilkah] olur, sonunda kendi şahsını nevini muhafaza etmek için tohum verir, tohum, iklim şartlarına uygun olursa yine kendi gibi bir bitki meydana getirir.

Bitkiler aleminin bir kısmıda çiçek açmaz, fakat yaşamaları devrinde dölleme olmak için bitkinin bir organında dölleme yapacak ve ISPOR denilen bir organ meydana getirir. İşte bu organ çiçekli bitkilerde döllemeyi meydana getiren çiçekle, içindeki ercik ve dişicik organlarile kabili kıyastır. Konuya aldığımız Penicillium da bitkiler âleminin bu gurubuna girer.

Bu gurubun belli başlı bitkilerinin bazılarında kök, gövde ve yaprak vardır. Klorofil dediğimiz hayati madde de bulunur. Yalnız çiçek bulunmaz [eğrelti otları, at kuyrukları, kurt ayakları gibi..]

Yine çiçeksiz bitkiler grubunun bir kısımlarında da kök yerine kök benzeri teşkilât vardır. Bu teşkilât hücrelerden yapılmıştır. Bitkiyi dik tutacak birde gövde bulunur. Gövde yine hücrelerden yapılmıştır. Yapraklarıda çiçekli bitkilerin yaprakları gibi tamamile organize olmamıştır, daha basittir. [kara yosunları, ciğer otları] birer örnektir.

Velhasıl, çiçeksiz bitkiler gurubunun bir kısımlarında da ne kök, ne gövde ve nede yaprak mevcut değildir. Bütün bunların yerini tutacak TAL adı verilen bir organ bulunur. Ondan ötürüde bu guruba çiçeksiz bitkiler gurubunun tal bitkileri denir. Bu çeşit bitkiler çok defa, milli servetimiz olan güzel ormanlarımızın yeşil çimenleri arasında şapkalarile derhal kendilerini tanıttırırlar. Yapılarıda hep höcrelerden ibarettir. bunlarda katiyyen klorofil maddesi yoktur. (Su yosunları müstesnadır.)

Konumuzu teşkil eden Penicillium bitkiler aleminin büyük bir gurubu olan mantar gurubundandır.

Mantar gurubunun içinde de pek çok çeşit bitki vardır. Bir az evvel söylediğim gibi, orman bitkileri alanında yeşil çimenlerin arasında yerleşen mantar orman bitkilerinin ölmüş, çürümüş organik maddelerini ayırıp besin maddesi olarak alırlar ve yaşarlar. İşte bu gurup mantarlara (Saprofit) denir.

Yine bu gurubun bazılarıda yapılarında esasen klorofil denilen hayat maddesinin olmaması yüzünden, yapılarını meydana getirmek için karbon maddesini üzerinde yaşadıkları bitkiden veya hayvandan tedarik ederler. Mantar gurubunun bu bölümünede Asalak = Parazit denir.

Mantarlarda bir çok ufak guruplara ayrılırlar: Cıvık mantarlar, Sifonlu mantarlar, Asklı mantarlar, Bazitli mantarlar..... gibi.

Penicillium, askh mantarlar kısmına girer. Bazanda bir mantar bir su yosunile birleşerek hayat kurarlar. Tabiatta bu türlü yaşayan bitkilerde büyük bir gurup teşkil ederler. (Ligen) gibi..

Bitkiler âleminde Penicillium'un yerini bulduktan sonra bu asalağın (Parazitin) karekterine geçelim :

Bunun iki çeşidi vardır : Birisi Penicillium Crustacum, diğeri de P. Glaucum dır. P. Glaucum'un Tallus adı verilen hep höcrelerden yapılmış çiçekli bitkilerdeki gövde yerini tutan kısımları beyazdır. Sonradan esmerleşir. Şahsını idame eden kısım yine höcrelerden yapılmış bir tel halindedir. Bu tel 1 - 2 binde bir metre (milimetre) kadardır. Döllemeyi meydana getirecek olan ve ısporları himaye eden kise, oval biçiminde olup 15 milyonda bir metre kadar (mikron) dır. Isporda elips (katı nakıs) şeklindedir.

Çimlenme esnasında ısporların çekirdeği (nüvatı) bulunur. İkişer çekirdek suretine döner. Yaşamalarıda basittir. Çok defa organik maddeleri ayırarak büyürler. Bunları adet küfler arasında saymak doğrudur.

İşte bu gün doktorlukta önemli yer alan, savaşta yaralanan erlerin tedavisinde kullanılan penicillium, botanik bakımından da değeri olan asalaklardandır.

Bolu idadisi (Orta Oklul) ve Sultanisi (Lise) hatıraları : 1

M. Zekâi Konrapa
Tarih Öğretmeni

Bugünü bilmek, yaşadığımız asrı tanımak, içinde bulunduğumuz medeniyeti kavramak, geleceği de keşfedebilmek için geçmişi öğrenmeğe muhtacız. İşte dünü bize öğreten bilgiye [tarih] denir.

Tarih İnsanların kendi hatıralarını kendilerinden sonra geleceklere bildirmek fikrile doğmuş, yazı ile başlamış, derece derece yükselerek çeşitli şekiller geçirmiş, ancak on dokuzuncu asırda son şeklini almıştır.

İlk şeklinde tarih, milletin dinî, içtimaî, siyasî, askerî hayatını incelemez. İnsan topluluklarını idare eden kahramanların hatıralarile hükümdarların gururlarını okşayan vak'alarla uğraşır. Bu çeşit tarihler, destan şeklinde manzum yazılardı. Yunanlı meşhur Omiros (Homeros) un şiirleri gibi, şark impratorluklarında görülen hükümdarların, yüksek memurların isim listeleri gibi tarihin bu ilk şekli, ilk çağ devri ile (İslâm tarihçilerinin yazdıkları kıymetli eserler istisna edilmek suretile) orta çağ devrinde de ayniyle devam etmiştir.

Tarihin ikinci şekli (edebî) tarzda başlamıştır. Bu tarzda tarih, geçmişi öğretirken olağan üstü hadiselere, meşhur tarih adamlarına önem verir, adî vakaları ihmâl eder. Okuyanların sevgisini arttırmak maksadile seçdiği vakalarda hakikatı ; edebî, ahlâkî, siyasî, düşüncelere feda kılar. İşine yaramayan en doğru vesikaları atar. Maksadına uygun en yanlış haberleri, en kuvvetli vesikalara tercih eder. Vak'aları vesikaları arzusuna göre değiştirir. Tarihin bu ıkinci (edebî) şekli doğrudan doğruya muharrirler, edipler tarafından yazılmış, uzun zamanlar devam etmiş ilim ve kültür hayatı yükselememiş muhitlerde her zaman mevki tutmuş, itibar kazanmıştır.

Tarihin üçüncü ve son şekli (hakikî) safhasıdır. Bu şekil (Başta İslâm

tarihçileri olmak üzere), garpta Avrupada on yedinci asırda doğmaya başlamış, onsekizinci asrın sonunda Fransa inkılâbile fikirlerde hasıl olan değişiklik yüzünden, tarihte (halk sınıfına) yüksek yer verilmiş, sonunda on dokuzuncu asır bir (Tarih) asırı olmuştur,

Bu asrın tarihçileri, geçmişin her çeşit hâdiseleri için doğru vesikalar aradılar. Lisan âlimleri, Arkeoloklar (Orta Asya) yı, (Ön Asya) yı, (Mısırı) ı, (Hint) i, (İran) ı dolaştılar. Taşları, toprakları alt üst ettiler.

Fransada (Mişle, Sorel) gibi, Almanyada (Brange, Tırıçge) gibi, İngilterede (Larlaylı) gibi büyük tarihçiler, tarihe hakiki safhasını, bu şeklini verdiler.

Hakiki tarih; devrin yalnız büyük adamlarile, yalnız hükümdarlariyle, yalnız kahramanlariyle uğraşmaz. Aynı zamanda halkıda düşünür. İnsan topluluklarının hayatını, adî ve muntazam vak'alarile gösterir. Tarihin bu son safhasile edipler, Muharirler değil Alimler, Tarihçiler uğraşmıştır. Bu şekline göre tarihin kaynakları, ilmî ve fennî tecrübelere tahammülü olan her çeşit eski ve fakat doğru vesikalardır.

Eski eserler, ya hadiseleri yaşatmak maksadile bırakılır, yahut böyle bir fikirle bırakılmış olmaz. Hadiseleri yaşatmak için bırakılan birinci nevi eserlere (tarihi vesikalar), diğerlerine de (tarihi olmayan vesikalar) adı verilir.

Lisanlar, binalar, tapınaklar, paralar, san'at eserleri. mukaddes din kitapları, manzumeler, edebi eserler gibi (tarihi olmayan) yani doğrudan doğruya hadiseleri yaşatmak fikrile bırakılmış bulunmayan eserlerdir.

(Tarihî vesikalar) ise tasvirî eserler, naklî eserler mazbut eserler olmak üzere üç takıma ayrılır :

Tarihe ait her çeşit heykeller, resimler, tablolar (tasvirî) eserlerdendir.

Tarihe ait bütün hikâyeler, destanlar'da (naklî) eserlerden sayılır.

Yazılı taşlar, kitabeler, her türlü tarihî eserler (mazbut) eserler takımına dahildir. Bu sonuncu (tarihi eserler); ya vak'aların içinde bulunanlar tarafından yazılıp o zaman (aslî kaynak) sayılır. Yahut (esas kaynak) sayılan eserlerden istifade suretile vucude getirilir. Bunlara da (ikinci ve üçüncü elden yazılan eserler) denir.

Yazılı taşlar, kitabeler veya yazılı tarih eserleri her zaman doğruyu göstermez. Çok def'a hakikatı saklamak, sonradan gelenleri aldatmak için de ortaya konmuş olabilir.

Garpte, Avrupada küçük büyük hemen herkes hayatının hatıralarını yazar, kendilerinden sonra geleceklere bırakırlar. Tarih için, bu

hatıralar kadar kıymetli vesika bulamaz. Geçmişi lâyıkile bilmek bu gün için de, yarın için de manevî ve fakat zaruri bir ihtiyaçtır. Bu bilgi ise en ziyade geçmişlerin bırakdıkları eserler ile elde edilebilir. Hayatın hatıraları bu türlü eserlerin en samimileridir.

İşte bu düşünce ile hatıralarımı (okumak lütfunda bulunanlara suna bilmek için) başlıca iki esasa ayıracağım: İdadî (orta okul), Sultanî (Lise) hatıraları

İdadî hatıraları talebeliğime, Sultanî hatıraları ise hocalığıma ait olacaktır.

İdadîye ait talebelik hatıralarımı teşkil eden ilk kısmı gelecek sayıda izaha çalışacağım.

Gurbette köyüm

(Hocam Ş. Varlığa)

Hayalin ağlarından, süzülürken içime,
Şırıl, şırıl çağlayan, köyümün pınarları,
Bozkır, ova, dağ, büründü bir biçime,
Şu gurbet diyarın karanlık gözlerinde.

Sürümü suladığım gümüş ışıklı dere,
Neşeden bir ilâçtı, derde, gama, kedere,
Gizli bir istihza var, özlediğim bu yere,
Şu gurbet diyarının boyalı yüzlerinde.

Tanrıdan dileğimdir! poğum, şalım, dar mesim.
Gıcırdaklı kunduram, yanık sesli kavalım,
Davulda dile gelen nara savuran sesim,
Sönmesin bobsitilin elegant sözlerinde.

Hayrettin Yalçın

Gurbet Halidir

Ne aynada sükûn ,
Ne içimde huzur ,
Ne de öpülesi toprakta yerim.
Benim yaşlı, benim mahzun gözlerim.
Sizde devam eder bu gurbet hali,
Toprağına hasret esir misali.

Kopası kafamda ince bir sızı
Birinin boynumda kalmış vebali...
Söndürmüş ne denir, kader, yıldızı.

Ne beynimde hayal ,
Ne içimde sevda ,
Ne de bir düşünce allaha dair.
Aklımda insanlar, toprak, vesair.
Ve bir gün ansızın gelen yolculuk!
Aldırma ey ateş yürekli çocuk.

Alabildiğine dönen bu devran
İçinde, bir şafak görür bu ufuk..
Canlanır toprakta kuruyan zaman.

Ne dünya tasası ,
Ne ahret derdi ,
Ne de o mukaddes kitaptan aşı .
Bütün ağrıların dertlerin başı,
Gözünde buram buram efkâr tüten
Gençliğini mendilinde çürüten

Garip kişilerin gurbet halidir.
Ve bu hal içinde kahrolup giden
Şu ademoğlunun bir vebalidir.

Necmi EREN

Bolu Hatıraları

Osman Bey

Talât Onay
Çankırı Millet Vekili

Uzun boylu, iri gövdeli, pehlivan yapılıydı.

Pos bıyıkları çehresine garip bir korkunçluk verirdi. Sözünü esirgemez mağrur ve ataktı. Harbiye mektebi mezunu olduğu halde bilgisi basitti. Fakat yemende bulunduğu zaman yedi cilt yemen tarihi yazdığını söyliyecek kadar cür'etkârdı. Ve çünkü biraz okur yazarlar zümresindendi.

Müsahabelerinde hakikatten ayrılmadığı takdirde sıkmazdı. Fakat yemende, millî mücadelede bir çok yerlerde gösterdiği kahramanlıkları (!) anlatırken muhatabında mutlaka haşyet ve nefret uyandırırdı.

Onun :

— Karaman isyanında otuz dokuz ve kırkıncı sehpalarda asacak suçlu yoktu. İhtiyar bir köylü yanında oğlu, önünde odun yüklü merkebi geliyordu. Emret im, ikisini de astılar.

Diye vicdanları yakan bir öğünüşü vardıki herkese kendisini kan dökmekten zevk alan bir hunhar olarak tanıtırdı. İki de bir de bu kanlı icraatından dolayı (Kasap Osman) diyi anıldığını gurupla anlatırdı.

Büyük taaruzdan önceydi. Cepheden gelecek hafif yaralıların tedavisi için bir hastahane kurmak istiyordu. Mekteplerin hiç bir vesile ile işgal edilmemesi vekiller hey'eti iktizasından olduğu halde eylûlde tahliye ve teslim şartile lisenin alt kısmını (Mesuliyeti üzerime alarak) vermiştim.

Eylûl geçiyordu. Kalem reisi mektebi boşaltmak değil vadini bile hatırlamak istemiyordu. Mutasarrıflık vasıtasiyle resmen tahliye talebinde bulundum. Şu mealde bir cevap geldi :

(Hastahaneye büyük ihtiyaç var. Mektepler olmasada olabilir. mühümmî, ehemme tercih etmek bir cinayet olacağından tahliye edilemez) Hastahane ehem, mektep mühim, taktire ne denir?

Hastahane de yaralılar değil, kötü hastalıklar tedavi ediliyordu.

Bunlardan bahisle ve şiddetli bir lisanla tekrar tahliye talebinde bulundum.

Akşam üzeri Kadı Camii avlusunun kapısında karşılaştık· Kalabalık bir maiyet ortasında sırtında meşhur kürkâ geliyordu.

Hatırladığıma göre, maiyeti içinde şnbe reisi binbaşı Yümnü, kâtip Muharrem beyler ve muhafız olarakta Sakallı Osmanla Çapur Osman vesaireler vardı.

— Maarif Müdürü! Ben (olbabta emri ferman)lı b..yemem. Şu itlerden birine «Osmanları göstererek» emrederim, bana kafa tutanları temizlerler. Sonra onbeş gün izinli karılarının yanına giderler... Nezih bir kisveye sokmağa çalıştığım bu galic sözlerle benden evvelki Maarif Müdürü rahmetli (Zülkifi)i öldürdüğüne rivayet doğru ise, vurdurduğuna ima ediyordu.

Zülkifil Ordu vilâyetinin Mesudiye kazasındandır Almanyada tahsili vardır. Osman bevle yine mektep meselesinden araları açılmış biçareyi döğmüşler. Maarif vekâletinin himayetini görmeyince İktisat vekâletine müracaatla Ankarada bir vazifeye tayin olunmuş, giderken yolunu kesen asker kaçakları yahut eşkiyalar, yahut Osman beyin gönderdiği cinayet erbabile çarpışmış fakat fişengi bitince kahbece vurmuşlardır.

Bu tehdit karşısında cevabım şu oldu:

— Bir zavallıyı döğdürmekle bir zafer kazanmış olmazsınızki..

Sert sert bakarak ilerledi. Müfettişim Sabri, baş kâtibim Nihat bu tehdidin ima ettiği faciayı anlattılar. Ve sakınmamı ihtar ettiler.

Maarif Vekâletine şifre ile mektebin tahliye edilmediğini, tehdit edildiğimi yazdım.

Gelen cevapta (resmen bir daha müracaatla tahliyenin temini ve bir münasebetsizliğe meydan verilmemesi) yazılıydı. Halbuki tekrar müracaat münasebetsizliğe meydan verecekti.

Derhal garp cephesi kumandanlığına arzettim. Bu müracaatlarımdan haberdar olan Osman beyin çok hiddetlendiğini ve bana bir fenalık yapmak ihtimalı bulunduğunu maiyeti zabitlerinden Bedri bey söyledi.

İki gün sonra sabah daireye gitmek için evden çıkacağım sırada, refikam sabahtan beri evin etrafında bir iki kişi dolaştığını, evi tarassut ettiklerini söyledi. Pencereden bakınca bunların Oemanlar ve bir iki kaçak olduğunu gördüm. Artık ölesiye bir sopa yemem, yahut feci bir şekilde öldürülmem muhakkaktı. İşin kabadayılığa tahammülü ve şakaya hamli ve ihtimali yoktu. O zamanki vaziyete göre polisinde elinden bir şey gelmezdı. Çarnaçar köprüyü geçinceye kadar hasma (Dayı demek lâzımdı.)

Osmanlar bir sokağa sapınca diğerinede ben saptım. Doğru kalem reisliğine gittim. Beni tanıyan emirberin müsamahasile içeri dalgım. Birden beni karşısında gören Osman bey ne yapacağını ne diyeceğini şaşırdı. Hemen söyleyeyimki o kadar katı yürekliliğine rağmen fazla cesur değildi. Fena bir maksatla zahip olarak emirberi çağırdı. Ve ayakta el tabancada durmasını söyledi. Sonra bana dönerek ne istediğimi titrek bir sesle sordu.

— Beni döğdürecekmişsiniz, inanmadım. Çünkü dostluğumuz bana kötülük yapmamıza manidir. Hem bunun için ve hatta mektebin tahliyesini talep içinde gelmedim. Sizden küçük bir yardım ricasında bulunacağım. Şahsî meseleleri sanra görüşürüz.

Dedim. Geniş bir nefes aldı. Recamın ne olduğunu (bir zda müstehziyane) sordu. O sırada Kadı Camii avlusundaki binayı Ana mektebi haline koymak için tamir ettiriyordu. Para azdı. Çok olsa bile malzeme yoktu. Hep şuna buna rica ile temin ediyorduk. Hatta rahmetli Çataklı Vehbi efendiye sattığı tuğla parasının bir kısmını bağışlattığımızı şimdi hatırladım.

Osman beyin dmrinde kalem dairesi inşasından artmış çivi, cam ve her şey bolca vardı. Cam ve çiviye ihtiyacım olduğunu söyledim. Aramızda şu konuşma geçti.

— Veremem!

— Verirsiniz, çünki siz maarifi seversiniz.

— Mutasarrıflıktan işte ! (Çünki araları o sırada şeker renkti)

— Tahsisat yok

— O halde !

— Vermezseniz çaldırırım.

— Çaldırtanın gözlerini patlatırım.

Bu tehdit hem bana, hem depo muhafızına şamildi. Zile bastı Yümnü beyi istedi. Bir dakika sonra karşısında ihtiram vaz'ı alan Yümnü beye :

— Bak, cam ve çivi vermezsem çaldırtacakmış! Çaldırtanın kafasını kırarım!

Tehdidini savurdu. İstanbullu kibar bir asker olan Yümnü bey, bana bakıp gülümsedikten sonra çıktı. Osman beyle bir sigara içinceye kadar dereden tepeden konuştuk. Veda edip ayrılırken beni kapıya kadar teşyi etmek nezaketini gösterdik. O azametle bu nezaket beni şaşırttı.

Hemen Dertli Saip'in yazıhanesine koştum. Bir saate kadar çıkacak olan (Dertli) gazetesine kalem reisi Osman beyi maarife yardımları olduğuna ahiren tamir edilmekte bulunan ana mektebine cam ve çivi verilmesini emrettiğine dair şatafatlı bir havadis fıkrası yazdım.

Ertesi sabah Osman beyin nefesi daralmış bir halde odama girdiğini gördüm.

— Yehu! İsa ile ahbablığın mı var? Halâ aşağılarda bir oda bulamadın. Bak şu halime. Elli ayak merdiyeni tırmanmak borumu?

— Kahvemi içerken:

— Dün sana menfi cevap vermiştim. cam ve çiviyi evine sarfedecek değilsin. Yümnü beye emir verdim istediğin malzemeyi verecek. Fakat bir daha gazeteye bir şey yazdırma bilirsinki ben şatafat sevmem. Sakın havadis vereceğim diye (Yeni Gün)ede bir şey yazma.

Gazete havadisinden memnun olduğu belliydi.

Son ifadesi ile muhabiri olduğum yeni gün gazetesine de yazmamı zimmen ihtar ediyordu. Biraz sonra:

— Mektebin boşaltılmasını emretti, İki gün müsaade et. Senin şerefini muhafaza için icap eden makamlara beraber yazarız.

Tebşirinde bulundu ve dostca ayrılıp gitti. Ben son cümlesini izihnen tahlil ile meşgulken başkâtibim Nihat Mahrif vekilliğine, Garp cephesi kumandanlığının iş'arını atfen' behemhal ve iki gün zarfında mektebin tahliyesi hakkında kalem reisliğine emir verildiğini natık telgrafını getirdi.

***

Hey'eti mahsusada bulunduğu günlerde idi.

Bir gün Ankarada Abdullah efendi lokantasında karşılaştık. Beraber çıktık. Kapı önünde bana:

— Yanımda görürlerse senide mimlerler. Bakalım sonu ne olacak dedi. Galiba hiçte şerefli olmıyan akıbeti hakkında o zaman kendi hükmünü vermişti.

Allah kusurlarını affetsin.

Devlet Orman işletmeleri

Necip Günay
Yüksek Orman Mühendisi

937 senesinde yürürlüğe giren 3116 sayılı Orman kanunu ile, memleket ormanlarının Devlet elile işledilmesi esası kabûl edildikten sonra, hergün biraz daha çoğalan (Orman İşletme Revirleri) nin adedi bugün yüze yaklaşmış bulunuyor. Orman İşletme Revirlerinin mazhar olduğu bu sür'atli ilerleyiş, şüphe yok ki, en büyük gelişmesini, her tarafı orman olan (Bolu) muzda bulmuştur. Bolu ormanları Memleket ormancılık âleminin (Tanınmış bir siması) dır. Ovalarla ormanların, şiirle renklerin kaynaşup kucaklaştığı bu temiz ve yeşil ülke, müsbe tçalışmalı tam beş orman Revirine sahip bulunmaktadır. Bu suretle Folunun orman bolluğu ile, İşletme bolluğu arasında da tabii bir ahenk kurulmuş bulunuyor. Merkezden başlayarak sırasile Düzce, Gerede, Mudurnu, Devlet Orman İşletmelerini ve yine Merkezde başka bir Devlet Orman İşletmesi olan (Vakıflar Orman İşletmesi) ni ve bütün bu işletmelere genç orman Mühendis Muavinleri yetiştiren (Bolu Orman Okulu) nu peyder pey okuyucularımıza tanıtmağa çalışacağız. Bu münasebetle zengin ormanlara malik bulunan şirin kazalarımızdan Göynükde de yeni bir Orman İşletmesi tesisini Orman Umum Müdürlüğünden temenni ederiz.

Devlet Orman İşletmesi Bolu Reviri

Revir Merkezi Bolu ovasının cenup bitimindeki Karacasu köyünün hemen yanıbaşındadır. Arabamız, Reviri şehire bağlayan düzgün şosede ilerledikçe, revirin heybet ve haraketi de büyüyüp canlanıyordu. Hele Revirle, yeşil Seben dağlarının elele tutmuş iki arkadaşı andıran görünüşü, Revirle orman arasındaki münasebeti, başka hiç bir dekor buka-

dar canlı olarak ifadelendiremez. Kısa lâcivert ormancı caketile, toprak rengi kilot pantolonunu sırtından ve her biri enaz bir buçuk kilo ağırlığındaki meşhur ormancı postallarını da bir dakika bile ayağından eksik etmiyen genç ve çalışkan Revir Âmiri Sakıp Sürmeli'yi ta uzakta, tomruk istiflerinin arasında gördüm.

— Bu defa yalnız (Abant) için geldim.. Dedim.

Sıcak ve sevimli bir gülümseme ile beni selâmladı :

— Ne yazık ki, ormanlarımızda şimdi iki metreden fazla kar var. onun için ister istemez buradan başlayacağız. Ama itiraf ederimki Revirin fakir zamanına rast geldiniz. İki üç ay evvel bu istiflerde o kadar çok tomruk vardıki, şu gördüğünüz obur fabrika kış boyunca hepsini sildi süpürdü. Şimdi yedek tomrukları işliyoruz. Fakat tomruk istiflerinin azalmasına karşılık, Fabrikanın arka tarafındaki kereste istiflerde durmadan çoğalıyor.

Yüksek Orman Mektebini bitirdikten sonra avrupada ihtisas yapan ve bilhassa orman bitkileri üzerinde derin bilği sahibi olan Revir Âmiri, hem benimle konuşuyor, hemde yaşlı bir çam tomruğunun üzerindeki bir (polyporüs pini) mantarını inceliyordu.

Kuturlarına, boylarına ye cinslerine göre muntazam sıralanmaya tabi tutulan ve aralarında sık bir dekovil örgüsü bulunan tomruk istiflerinde bir haylı dolaştıktansonra Fabrikaya doğru yöneldik. O kocaman çam ve köknar tomrukları ile daimi bir boğuşma halinde olan bıçkı makinelerinin etrafa saçtığı homurtulu sesler, bereket versinki bol ve güzel bir reçine kokusu ile yırtıcı tesirini biraz kaybediyordu.

Her kereste Fabrikasında olduğu gibi, Revir Fabrikasının kapısında da büyükçe bir levha. orada cıgara içmenin tehlikesini haber veriyordu. Biz ormancılar, vazife sahasında cıgara içmemeğe ezelden alışık olduğumuz halde, bu pek yerinde karşılaştıgımız ihtar karşısında bile, elimizde cıgara bulunup bulunmadığını araştırmaktan kendimizi alamadık.

Bulunduğumuz yerden hem makine dairesinin, hemde Fabrika kısmının içi iyice görülüyordu. Burada göze çarpan ilk hususiyyet, her kesin iş başında, her şeyin yerli yerinde oluşudur. Makinelerdeki sinirli ciddiyetle, işçilerdeki ciddiyet bir birine o kadar benziyorduki, Yalnız baş makinist Mehmet Demirdövenin babacan ve sakin hali, bende kendisile yarenlik etmek hevesini uyandırdı. İşinin pek yolunda gittiği, çalıştırdığı koskocaman bir buhar makinesinin ahenkli sesinden anlaşılıyordu.

— Onbeş senedir hep bu Fabrikada çalışıyorum. Şu karşıki Soku köyünde doğdum. biri askerde olmak üzere dört çocuğum var. Makinisliği burada öğrendim. altı yıldanberi de hem makine dairesini hemde Fabrika kısmını idare ediyorum. Halimden son derece memnunum. Bu gürültülü iş hayatının adeta tiryakisi oldum. Makine sesi duyamadığım zamanlar, içimde derin bir boşluk hissediyorum.

Bu temiz ve sanatına aşık Türk çocuğunun konuşmasındaki samimilik o kadar gösterişsizdiki, bunu Mehmet Demirdövenin her halinden anlamak mümkündü.

Bir kısmını Revir Âmirinden, bir kısmında kendisile kısa zamanda ahbap olduğumuz Demirdöven'den öğrendiğime göre; Bu Fabrikanın sülâlesi, vaktile o civarda kurulmuş olan bir su hizarı imiş. Bu su hizarı 928 senesinde bir Şirket tarafından Fabrika haline getirilmiş. 943 yılında Türk Ticaret Bankasına geçen Fabrika ufak tefek bazı yenilikler görerek 944 yılına kadar çalışmış ve nihayet bir sene evvelde Devlet Orman İşletmesi tarafından satın alınmak suretile, hakikî bir kıymetlendirme ve istihsal vaıtası haline gelmiştir.

Muharrik kuvvet olarak 60 beygirlik güzel ve saat gibi işleyen bir lokomobil vardır.

Elektirik sistemi 15 beygirlik ayrı bir buhar kazanından hareket almaktadır. Her iki makinanın da yakıt, maddesi tahta parçalarından ve bıçkı talaşından ibarettir. [1]

Fabrikanın tamir atölyeleri, demirhanesi' torna,oksijen ve bileme dairesi gibi daha bir çok tesisleri vardır.

Makine dairesinden ayrılırken, yangın tehlikesine karşı alınan tertibatın pek mükemmel olduğunu kaydetmeden geçemiyeceğim. İtiraf ederimki, şimdiye kadar gördüğüm bir çok kereste fabrikalarında bu kadar iyi düşünülmüş ve tertiplenmiş yangın söndürme sistemi görmemiştim.

Fabrika kısmı adeta insanın hazım cihazına benziyor. Dekovil arabalarına yüklenmiş olarak fafrikaya giren o ele avuca sığmaz tomruklar, birer kuzu uysallığıle makinelerin keskin dişlerinde biçildikten ve eti kemiği ayrıldıktan ve türlü şekillere girdikden sonra yine bir dekovil arabasına yüklenerek, bu sefer bir başka kapıdan kuruma anbarına gidiyor. Günün yirmi dört saatlik manzarası burada hep böyle-

[1] Söz açılmışken yazayımki, çok ucuz fiatla satılan bu bıçkı talaşları Şehrin yakacak ihtiyacında önemli bir yer tutmakta ve halk tarafından büyük bir rağbet görmektedir.

dir. Üç ekiplik işçi kafilesi günde muntazaman üç def'a nöbet değiştirmekle mükelleftir. Dünyanın en az konuşan mahlukları, muhakkak kereste fabrikalarında çalışan işçilerdir. Bıçkı makineleri, bilhassa yan ve baş kesme daireleri öyle yırtıcı feryatlar koparıyorki, onların arasında insan sesleri adete boğulup kayboluyor. Netekim, bizde fabrikada kaldığımız yarım saat zarfında ya hiç konuşamadık ve yahutta birisi bir şey söylerse, güya işitmiş ve anlamış gibi gürünerek, kafamızı sallamakdan başka bir şey yapmadık. Bereket versinki makineler bana pek yabancı değildide, neler olup bittiğini, nasıl randuman alındığını not edebildim,

Fabrikada, tomrukları kereste halinde biçmeğe yarayan 40, 55 ve 70 santimlik üç katrakla yanları pürüzlü tahtaları düzeltmeğe mahsus iki yan dairesi, tahta boylarını muntazam ölçülere göre kesen iki baş kesme tezgahı, bir otomatik çıta tezgahı, birde çok ince tahta biçmeğe elverişli şerit destere makinesi vardır.

Bu fabrikanın ne iş yapdığını anlatmak için kısaca şunu söyleyimki; dört metre boyunda ve 60 - 70 santim kutrundaki bir tomruk 8 10 dakikada bir tomar tahta haline gelmekte ve 140 - 150 amelenin 10 günde yapacağı iş bir günde yapılmakdadır. Fabrika dairesinin bir ekiplik işçi sayısı 18 - 20 kişiden ibarettir.

Fabrikadaki (silsilei meratibi) tamamlayıp kuruma anbarına gitmek üzere bir dekovil arabasına yüklenen bir kısım kerestenin peşine takılarak bizde fabrikadan ayrıldık. Kereste istif sahası; sokakları muntazam bir plâna göre yapılmış, iki tarafı bitmez tükenmez kereste yığını binalarla dolu bir şehir manzarası gösteriyor. Bu istiflerde, tomruk istiflerinden daha cana yakın bir düzgünlük görülüyor. Her istif aynı boyda, ayni kalınlıkta ve genişlikdeki kerestelerden meydana gelmiştir. Hava ceryanı temin edilerek kuruma biranevvel vukubulsun diye, iki tahtanın arasında biraz açıklık bırakılmış.. Her istifin görünür bir yerinede, o istifdeki tahta ların çaplarile mikdarları yazılı etikeiler asılmış.. Açık havada bir müddet kuruyan keresteler, kapalı hangarlara alınıyor ve buradanda sevk edilecekleri yerlere yollanıyor.

İstiflerin arasında bir işçiuin garip hareketleri dikkatimi çekti. Yapmakda olduğu tabloyu uzakdan ve yakından kontrol eden bir ressam gibi kâh ileri kâh geri gidip gelen bu işçiye yaklaşarak.

— Kolay gelsin ağam, dedim

— Hoş geldin, safa geldin.. diyerek bir taraftan işine devam eden

bir tarafdan da alnının terlerini silen Mustafa Kara, meğer fabrikanın istifci başı imiş.

— Bu fabrikayı 15 yıl evvel Nuhzade Mehmet efendi kurdu. o gün bu gün hep burada, hep aynı işdeyim. Keresteleri nütubetten (rutubetten) korumak için böyle ıskara yaparız. İstiflerin şağulunda (şakulünde) olmasına dikkat edilmezse, hem çok yer kaplar, hemde keresteler kuruyuncaya kadar çarpılır.

— Günde kaç saat çalışıyor, kaç kuruş kazanıyorsun?

— Efendi doğrusunu istersen kaç saat çalışdığımı bilmeyon, düdükle gelip düdüklê gidiyoruz. Yevmiyede sağlam para dört lira kazanıyorum. Allah bin bereket versin. Gül gibi geçiniyorum.

Hepsi iyi hoşda şu, düdükle gelip gitme işine pek bayıldım. Sakıb'ın anlattığına göre bu düdük, Fabrikanın iş başı ve paydos saatlerini bildiren düdükmüş.. Hatta fabrika yakınındaki bir çok köylüler bile, işlerini ve yatıp kalkmalarını bu düdüğe göre ayar ederlermiş.. Küçük bir fabrikanın büyük bir kitle üzerinde yarattığı şu intizam duygusunu takdir etmemek elden gelmiyor.

Şimdi de Revirin İdarn me kezindeyiz: Her taraf bir orman kadar temiz ve sade... Herkes işinin başında ve neşeli.. Bir banka gibi sür'atli bir çalışma temposu her tarafa hakim... Revir Amiri beni çalışma arkadaşlarile tanışdırıyor:

— Muavinim Yüksek Mühendis Nizamettin Acar, Yüksek Mühendis Sami Işık, diğer bir Mühendisle üç Mühendis Muavini arkadaşım da bölgelerinde, vazifeleri başındadırlar.

Bu genç teknikçi arkadaşların hepsi Revirin yürütülmesinde ve ilerlemesinde ağır birer vazife sahibidirler.. Her birinin 10 bin hektarla 40 bin hektar arasında değişen işletme bölgeleri var. Bu bölöelerdeki damga, ölçü, kesim, yol etüdleri, ağaçlama ve buna benzer daha düzünelerle işleri, hep bu arkadaşlar yapıyorlar.

Mühendislerden öğrendiğime göre Revirin İşletme sahasında 160 bin hektar orman vardır. 60 bin hektarının amenajman plânları yapılmıştır, Bu kısımdan senede 30 bin metre küp ağaç kesiliyor, amenajman plânlarının yapılması ilerledikçe, kesim mikdarı da artacaktır.

Mühendis arkadaşlardan biri yana yıkıla anlatıyordu :

— İkinci oihan harbininin doğurduğu iktisadî karârsızlıktan en çok müteessir olanlar muhakkakki biz işletmecileriz. Harp sonrası bize o

kadar geniş çalışma imkânları getirecektirki, bunu tahmin etmek bile bize ümit ve ferahlık veriyor. İşletme demek vasıta demektir. Biz bu gün bu vasıtaların hemen yüzde sekseninden mahrum bulunuyoruz.

— Harp sonrasının randuman üzerinde yapacağı tesieleri kısaca izah edebilirmisiniz ?

— Her şeyden evvel bol, ucuz ve en son model malzemeye kavuşacağız. Şu karşıki seben dağının arkasından buraya kadar 25 — 30 lira taşınan bir metreküp tomruk belkide 3 — 4 liraya taşınacak, buradan İstanbula 55 — 60 liraya giden kereste 10 — 15 lira ile sevkolunabilecektir. Orman İşletmesinde maliyyet hesabına en çok tesir eden masraf taşıtma masraflarıdır. Halbuki, bugünkü taşıtma masrafları harpten evvelkilerine nazaran yüzde 7 — 8 yüz nisbetinde daha fazladır.

Fabrikadaki makineler yenilendiği takdirde, halen 60 — 70 amele ile yapabildiğimiz 50 — 60 metrelik günlük istihsal, daha az amele ile en az üç misline çıkacaktır. Velhasıl istihsal masraflarımızda en az yüzde üçyüzden fazla bir tasarruf mümkün olacaktır. Ormancılığı ileri menmleketlerde, bugün canlı taşıtlara yalnız orman içlerinde iş verilmekde, orman dışı nakliyat tamamen motörlü ve buharlı vasıtalara yaptırılmaktadır.

Revir Âmiri, Revir Mühendislerinin yaptığı büyük bir haritayı masanın üzerine açarak;

— Şu kırmızı hatlar, Revirin açılışından sonra, yani bir iki sene zarfında yeniden yapılan veya esaslı surette tamir edilen yollardır. Uzunlukları yekûnu 100 kilometreyi geçiyor. Bu üçkenlerde telefon merkezleridir. Revirin sekiz işletme bölgesi, hem bir birleriyle, hem Revir merkezile, hemde yakın ilçelerle her zaman görüşebiliyorlar. Telefon hatlarımız. 170 kilometre uzunluktadır.

Şurası, Bolu Orman okulu yanındaki 9,5 hektarlık saha, fidanlığımızdır. Birde şurada, Kızık yaylasında 10 hektarlık ayrı bir fidanlık vardır. Fidanlıkların adedini her sene biraz daha artırarak, buralarda yetiştireceğimiz fidanlarla ormanlarımızın açık yerlerini ağaçlayacağız. hemde şehirlerin ağaçlanmasına lüzumlu fidanları vereceğiz. Bu fidanlıklar ayni zamanda, birer fennî araştırma istasyonu vazifesini de görecektir. Buralarda muhtelif ağaçların yetişme ve büyüme grafikleri tanzim edilerek mevcut ağaçlarımızın islâhına ve yeni yeni nevilerın üretilmesine çalışılacaktır.

Bu sırada bir memur, elindeki bir tomar muhasebe fişlerini Revir Âmirinin masasına bıraktı. Öyleya.. Bu muazzam İşletmenin elbette bir muhasebesi olmak lâzımdı.

— Birkaç dakika içinde Muhasebeyi görebilsek, dedim.

— Muhasebe servisimiz aşağıdadır. Mevcut binaların kıyafetsizliği yüzünden, Muhasebeyi başka bir binaya yerleştirdik. Mamafi uzak değil' hemen bitişikte. Yeni inşaat plânlarımız hazırdır. İstimlâk işleride bitti. Yakında inşaata başlayacağız. Yeni plâna göre Revir, 17 hektarlık bir arazi üzerine kurulucaktır. Kadromuzdaki bütün memer ve müstahdemlere barınak olmak üzere 48 bina yapılacaktır. Bunların arasında Laboratuvarlar, sıhhî tesisler, spor sahaları, çocuk bahçesi gibi fenni ve medeni bir teşekkülün bütün ihtiyaçlarına cevap verilmiş olacaktır.

Muhasebe servisi, karınca yuvası gibi durmadan işliyor. Ellerine tomar tomar para geçen işçiler, o ana kadar çektikleri yorgunluğu bir lâhzada unutmuş gibi keyifli keyifli muhasebeden çıkıyorlar.

Muhasebecide, muhasebenin diğer yardımcı memurları da genç ve temiz nasiyeli çocuklar.. Yüzlerine olgun bir emniyetin bariz ifadeleri görünüyor. Vazife mevzularının mühim bir kısmı (mahrem maddelerden) olduğu halde, sorduğum bir çok suallere ciddi ve kibarca cevaplar vermekten çekinmediler :

— İşleri icabı buraya gelen köylüler, paralarını istedikleri anda kişelerimizden alıyorlar., Ormanlarda çalışanların paraları, (mutemetler) vasıtasile ayaklarına kadar götürülerek orada veriliyor. Bu suretle iş zamanlarından kayıp etmiyen köylüler, bu halden pek memnundurlar.

Senelik masraf bütçemiz 1,5 milyon liradır. Bunun yüzde seksenini işçilere veriyoruz. Geri yanı memur maaşları ve malzeme bedelidir.

Öğrenmek istediğimde zaten bu idi. Bu suretle köy ve köylü kalkmasına Devlet Orman İsletmesinin yapdığı çok büyük yardımın hakiki mahiyetini öğrenmiş oluyorum Artık muhasebenin diğer işleri beni ilgilendirmeyordu.

Revirin memur ve işçilerinin hep bir arada tabildot usulile yemek yedikleri temiz ve geniş bir yemekhanede ikindi çayımızda içlikden sonra, arka tarafı şehire gidecek kerestelere ve ön tarafıda bana ayrılan büyük bir ford kamyonuna bineceğim sırada, bütün bu tetkiklerin bende uyandırdığı intiba kısaca şu oldu:

Türk Orman Mühendisinin engin bilgisile, Türk Orman işçisinin temiz ve hilesiz emeği bir araya geldikten sonra orman davamız için artık meraklanacak, kederlenecek tek bir nokta kalmamıştır.

Saadet Mektupları

I

Necmi Eren

Bu sana birinci mektubumdur. karım.

Gözlerimin aynasında buram buram tüten bir kor parçası kadar kırmızı sıcak yüreğimde şimâl rüzgârları gibi esen saadet şarkılarının mektubudur bu.

Şimdi ben allahın bana mekân diye verdiği yerden kayıyor ve zamanın müthiş hendesesinden kurtuluyorum.

Zamanı ve mekânı unuttuğum vakit, allahı ve kendimide unutuyorum. Ve işte o ışıklı ânın içinde asıl (B E N) olan kendimi buluyorum.

Orada gözlerimin gördüğü ve «Bu güzel» dediği her şeyin, her maddenin yaratıcısı benim.

O halde dinle karım. Sen de benim için güzel olan şeylerden birisin Ama iyi olan şeylerden biride olabilirmisin?

Ben, sendeki güzelliğin topraktaki iyilikten nasibini almasını bekliyen adam sana diyorum ki: Güzel olan her şey iyi olmalıdır. İyilik ve Güzellik sentezinden doğacak âhenk manzumesi benim mihrak noktam olabilir.

Yazık ki bu iki şey, yani iyi ve güzel her zaman ve mekânda toprak ve gök kadar birbirine zıt.

Karım ;

Asıl mektuplarımı yazmıya başlamaden evvel sana bir kaç sözüm var.

Seni bir defa dizlerini bir ipek seccade üzerine dayamış, vücut bulmasını istediğin muratların için dua ederken gördüm.

O zaman sana acımakmı, gülmekmi lâzım geldiğini düşündüm.? Merhametin insanın kendini bir başkasından üstün görme hissi olduğunu düşünerek vazgeçtim. Ve katılırcasına güldüm.

Benim bir manastır rahibesi ve bir eski şark hatunu kadar dindar karım. İçindeki putları kır. Ve onlara feda ettiğin şeylerin budalalık oldunu düşün.

Allah düşünmek ve sevmek için öyle şeyler yaratmıştırki, insan onları temaşa ederken allahı unutur. Allahın bu güzelliğinden zevk almasını bilmeyeni allah yarın utandırır. Anladımnı benim Rahibem? anladınmı hatunum? Bu gün içinde bir Promete taşımayan insan ondokuzuncu asır pazarlarının malıdır,

Vakit yarı geceyi geçti. Biriciğim, uzaklardan bilmediğimiz dünyalardan ay doğuyor. Ablak ve biçimsiz suratıyla aptal ve romantik şairlerin sevgilisi ay :

Ben seni, kendimi ve insanları düşünüyorum. Bütün bayrakların altında toplanan insanları. Bazan okadar ileri gidiyorumki seni ve kedimi unutuyorum. Ve ben insan aşkıyla dolu adam insanların saadetine seninkini feda edebilecek kadar değiştim. Artık kanlı bıçaklı oyunlardan hoşlanır oldum. Şehrin en rezilleri ve en serserilerile dostuz. Sürü sürü insanlar ortasında kaldım. O ismi ağza alınmıyanlar benim zavallı hemşirelerim oldular.

Ve sen başı bir ihtilâlden güzel olan karım, sen sürü sürü insanların ortasında bir nokta gibi kaldın. Bir nokta kadar ufaldın. Sana her gün biraz daha yaklaşmak isterken biraz daha uzaklaştım. Farkındasın değilmi ?

Eğer birgün yanına gelmeme — şu senin allahın müsaade ederse — birinci kocan olarak yanına gelen ikinci kocanı tanıyamıyacaksın.

Allahın dünyasına çırılçıblak gelirizde çırılçıblak gitmek istemeyiz.

Geçenlerde senin saadetlerine uzak kaldığımı yazıyordun. Doğru. Ben, başkalarının felâketi karşısında ikimizin saadetini de unutuyorum. Açların karşısında tokluğumdan utanıyor, çıplakların karşısında giydik-

lerimden iğreniyorum. Ayakkabılarım ayağımı bir mengene gibi sıkıyor, elbiselerim, vücudumun her noktasına bir diken olup batıyor.

Ve sen halâ ısmarladığın elbiselerin hülyaları içindesin. Benim zavallı karıcığım bana yazacak başka bir şeyler bulamıyorsun demek.!

Yakında suratına ve dudaklarına çaldığın boyaların renklerini ve markalarını da yazacak olursan külâhları değiştiğimizin resmidir.

Her kadının içinde büyük bir budala yatar. sözü seni sinirlendirdi. demek. Hemde ağlamışsın. Aldırma anam. Kendini ve cinsini müdafaa etmek ihtiyacını duymadığını söyliyorsun. Sözümün aksini ispata yeltenmiyecek kadar zeki olman hoşuma gitti. Şimdilik hoşça kal karım. Senin için saadet şarkıları besteliyorum. Onlarıda okuyacaksın.

Bizim dünyalardan sizin dünyalara selâm. Uzat gözlerini anam.

---

§ (Atabrin) in hiç bir zararı yoktur; sıtmaya tutulmuş olan herkes bu ilâçtan korkusuzca kullanabilir Elverir ki, lüzumu kadar ve usulünde kullanılmış olsun.

§ 8 ile 15 yaş arasındaki sıtmalı çocuklara (Atabrin), öğle ve akşam yemeklerinden sonra birer tane olmak üzere, günde iki sefer verilir. Ve bir hafta böyle devam olunur.

Bolu Halkevi Çalışmaları

Dil, Edebiyat kolu :

Haftalık mutat toplantılarını muntazaman yapmış, Baki, Nef'i için birer gece tertip etmiştir. Ayrıca, Yunus Emre hakkında tetkikler yapmaktadır.

Güzel Sanatlar :

Güzel Sanatlar kolumuzun muzik kısımları hararetli bir çalışma içindedir. Yeni yetiştirilen genç bando talebeleri iştirak ettikleri merasimlerde halkımız taratından çok beğenilmektedir. Millî sazlarımız yakında, Halk Türkülerinden ibaret bir konser verecektir.

Spor kolu :

Halkevimizin Spor kolundaki gençler Beden Terbiyesi Gençlik Kulübü ile el ele vermişler, bütün Spor haraketlerine çalışmaktadırlar.

16 Nisan 1945 günü Atletizm teşvik müsabakaları yapılmış ve gençlerimiz ümit verici dereceler almışlardır.

Yardımlar :

Halkevi Sosyal Yardım kolu birçok muhtaçlara para ve aynî yardımlarda bulunmuş, Üniversitede okuyan 7 Bolulu fakir talebeye para yardımları yapmış ve bir Üniversiteli fakir gence de bir palto almıştır.

Kitapsaray :

Kütüphanenin tasnif işini tamamen bitirmiş ve Halkımızın istifadesine arzetmiş, Abant Dergisinin çıkarılmasında büyük gayretler göstermiştir.

Toplantılar :

3-4-945 günü Halkevi salonunda (Dünya Sulhu üzerinde tasarılar) adlı bir konferans verilmiştir.

7-Nisan-945 Cumartesi akşamı Sosyal Yardım Kolu menfaatine bir balo yapılmış ve büyük rağbet görmüştür.

Avrupa harbinin bitmesi dolayısiyle Evimiz salonunda bir toplantı

tertip edilmiş ve bu münasebetle söz alan hatipler dinlenmiştir.

Halkevimizin çalışkan ve kıymetli Sosyal Yardım kolu Başkanı ve Nafia müdürümüzün şehirimizden ayrılması dolayısiyle 26-4-945 günü akşamı şerefine bir çaylı toplantı tertip edilmiştir.

Olaylar

Yeni Valimiz :

Yeni Valimiz sayın Naci Rollas 30 mayıs 1945 çarşanba günü Şehirimize şeref verdiler.

Valimize hoşgeldiniz der kendilerine sonsuz başarılar dileriz.

Nafia Müdürümüz gitti :

Kıymetli ve çalışkan Nafia müdürümüz şehirimizden ayrılmıştır. Kendisine iyi yolculuklar ve yeni görevinde başarılar dileriz.

Yeni bir Stat :

Bolu Devlet Orman İşletmesi Orman Okulu civarında yeni bir Stat yapmaya başlamış ve işinin büyük bir kısmını bitirmiştir. Stat, genç Ormancılar ve şehir için büyük bir kazançtır. Bu hayırlı işleri yapanlara şehir gençliği adına teşekkür ederiz.

BOLU İL BASIMEVİ

ABANT

BOLU HALKEVİ KÜLTÜR DERGİSİ

SAYI : 6 | Kasım - Aralık 1945 | CİLT : 1

İçindekiler